

Rättsenheten

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Angående utkast till lagrådsremiss Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen och ändring av det kön som framgår av folkbokföringen

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över rubricerat förslag. Synpunkter lämnas endast beträffande de delar av förslagen som berör myndighetens ansvarsområden.

8. En ny lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen

Ekobrottsmyndigheten avstyrker av följande skäl förslaget om en ny lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen.

Myndigheten bedömer att den ordning som föreslås förhållandevis enkelt skulle kunna utnyttjas av kriminella genom att möjliggöra ändring av personnummer i flera led och riskera att spårbarheten mellan gamla och nya personnummer tappas helt eller delvis. Det möjliggör olika brottsupplägg och minskar riskerna för upptäckt, vilket i sin tur kan försämrade förutsättningarna att bromsa ökningen av den organiserade brottsligheten i Sverige.

Personer som av någon anledning inte kan antas vara redo att ändra juridiskt kön på permanent basis kommer samma dag som det nya könet registrerats och ett nytt personnummer erhålls att kunna ansöka hos Socialstyrelsen om att på nytt bli registrerade med det ursprungliga könet. I sådana fall finns inget krav på att fyra månader ska ha förflutit för att ansökan ska kunna beviljas, vilket skulle kunna öka risken för missbruk av regelverket. Socialstyrelsen kommer att sakna möjlighet att förhindra missbruket och i regel tvingas bevilja ansökan. Personen får då ett tredje personnummer för vilket koppling saknas till det första personnumret hos vissa myndigheter och företag.

Socialstyrelsen ska enligt 2 § i den föreslagna lagen bevilja ansökan om sökanden upplever att det kön som framgår av folkbokföringen inte stämmer överens med könsidentiteten och det kan antas att sökanden kommer att leva i denna könsidentitet även i framtiden. Även om en kriminell persons ansökan om att ändra tillbaka till sitt ursprungliga kön innehåller en uttrycklig motivering om att den tidigare ansökningen inte varit allvarligt menad, och att det enda syftet var att få ett nytt personnummer med sitt ursprungliga kön, skulle Socialstyrelsen således inte kunna avslå ansökningen.

Missbruksrisken skulle i viss mån kunna begränsas genom att den som ändrar tillbaka till sitt ursprungliga kön får tillbaka sitt ursprungliga personnummer. Härigenom skulle spårbarheten kunna behållas i större utsträckning. Som Ekobrottsmyndigheten förstått förhindrar det nuvarande personnummersystemet dock en sådan lösning.

De ändringar som föreslås i förhållande till förslagen i den ursprungliga lagrådsremissen kommer enligt Ekobrottsmyndighetens bedömning endast att innebära marginella

minskningar av missbruksriskerna. De ytterligare åtgärder för att stävja risken för missbruk som det enligt det aktuella utkastet till lagrådsremiss finns behov av att överväga bör rimligen utredas vidare innan förslaget läggs till grund för lagstiftning.

Möjligen skulle behovet av den enskildes självbestämmande över sitt juridiska kön i framtiden kunna tillgodoses på annat sätt än genom en utökad rätt till ändring av personnummer. I motion 2019/20:3316 och Skatteverkets yttrande över betänkandet SOU 2017:92 föreslås att ett alternativ skulle kunna vara att tillsätta en utredning för införande av könsneutrala personnummer.

I övrigt ansluter sig Ekobrottsmyndigheten till Åklagarmyndighetens synpunkter på den föreslagna lagen (ÅM2021-2023).

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Monica Rodrigo. I ärendets slutliga handläggning har tf. rättschefen Katarina Tidén deltagit. Verksjuristen Johan Dibb har varit föredragande.

Monica Rodrigo

Johan Dibb

Expedition till
s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
erika.borgny@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se